

Seat No. _____

HN-19070101020100
B. R. S. (Sem.-II) (CBCS)
Examination
April - 2023
FND-203 : Environmental Studies
(New Course)

Time : 2 Hours / Total Marks : 50

- 1 નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ એક પ્રશ્નનો સવિસ્તર જવાબ આપો: 10
- (1) પૃથ્વીના ઓઝોન સ્તરમાં ગાબડા પડવાના કારણો વિસ્તારપૂર્વક ચર્ચો. તેની વૈશ્વિક અસરો તેમજ ઉપાયો જણાવો.
- (2) ધરતીકંપ અથવા ભૂકંપ એટલે શું? ધરતીકંપની લાક્ષણિકતાઓ, પ્રકારો, ભૂકંપીય પ્રક્રિયા સાથે સંકળાયેલા તમામ ટેકનિકલ શબ્દોની ચર્ચા વિસ્તારપૂર્વક કરો.
- 2 એસિડ વર્ષા (તેજાબી વર્ષા) એટલે શું? તેની વ્યાખ્યા, તેના ઘટકતત્ત્વો, અસરો તેમજ લાક્ષણિકતાઓ વિગતે ચર્ચાને તે અટકાવવાના ઉપાયો જણાવો. 10
- અથવા**
- 2 વાવાઝોડું એટલે શું? વાવાઝોડાની વ્યાખ્યા આપી, તેની સંરચના, લાક્ષણિકતાઓ તેમજ તેના વિવિધ આયામો માપવાની પદ્ધતિઓની વિગતવાર ચર્ચા કરો.
- 3 નીચેનામાંથી કોઈ પણ ત્રણ મુદ્દાઓ વિશે ટૂંકનોંધ લખો: 15
- (1) તંદુરસ્ત ગ્રીનહાઉસ વાયુઓની જાળવણીમાં જંગલોનું મહત્ત્વ સમજાવી એમેઝોનના જંગલની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
- (2) ગુજરાતના આદિવાસી વિસ્તારોના પર્યાવરણીય પ્રશ્નોની ચર્ચા કરો.
- (3) વોટરશેડ યોજનાની વ્યાખ્યા આપી, વોટરશેડ દ્વારા કરવામાં આવતી જળસંગ્રહની પદ્ધતિઓ, હેતુઓ તેમજ ફાયદાઓ જણાવો.
- (4) ઘન કચરાના વ્યવસ્થાપનની વ્યાખ્યા આપી, ઘન કચરાના વ્યવસ્થાપનની વાસ્તવિક સ્થિતિ તેમજ પડકારોની ચર્ચા કરો.
- (5) પર્યાવરણલક્ષી કાયદાઓ - ધ એર એક્ટ તેમજ ધ વોટર એક્ટની વિસ્તારપૂર્વક ચર્ચા કરી, બંને કાયદાઓની જોગવાઈ વર્ણવો.

4 નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ પાંચ પ્રશ્નોના જવાબ આપો: (કોઈ પણ પાંચ) 15

- (1) વાવાઝોડાનું નામકરણ કેટલા દેશો દ્વારા કરવામાં આવે છે? કઈ રીતે? તેની પ્રક્રિયા જણાવો.
- (2) કૃત્રિમ ગ્રીનહાઉસ એટલે શું? તેની સંરચના તેમજ ઉપયોગિતા વિશે પાંચ વાક્યો લખો.
- (3) સામાજિક વનીકરણની વ્યાખ્યા આપી, તેના હેતુઓ વિશે પાંચ વાક્યો લખો.
- (4) ભૂકંપ તેમજ જ્વાળામુખી વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
- (5) લીથો સ્ફીયર એટલે શું? ભૂકંપની પ્રક્રિયામાં લીથોસ્ફીયરની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
- (6) અલ-નીનોની વ્યાખ્યા આપી, વાવાઝોડાની ઉત્પત્તિમાં તેની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
- (7) રાષ્ટ્રીય આપત્તિ તેમજ વ્યવસ્થાપન સત્તામંડળની ભૂમિકા / હેતુઓ તેમજ તેની માળખાકીય સંરચના સ્પષ્ટ કરો.